

R O Z P O R Z A D Z E N I E

RADY MINISTRÓW

z dnia 13 lipca 2012 r.

w sprawie wprowadzenia środków przewidzianych przepisami o ogólnym bezpieczeństwie produktów w odniesieniu do noży bijakowych do ręcznych przenośnych kos do zarośli¹⁾

Na podstawie art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa środki mające na celu wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych przez noże bijakowe do ręcznych przenośnych kos do zarośli.

§ 2. Przez noże bijakowe do ręcznych przenośnych kos do zarośli należy rozumieć uderzeniowo tnące podzespoły do tych kos, składające się z co najmniej dwóch metalowych części, w szczególności łańcuchów, noży lub szczotek, połączonych z głowicą obrotową lub dyskiem.

§ 3. Zakazuje się wprowadzania na rynek noży bijakowych do ręcznych przenośnych kos do zarośli.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

PREZES RADY MINISTRÓW

Donald Tusk

¹⁾ Rozporządzenie stanowi wykonanie decyzji Komisji Europejskiej 2012/32/UE z dnia 19 stycznia 2012 r. zobowiązującej państwa członkowskie do zakazania wprowadzania do obrotu noży bijakowych do ręcznych przenośnych kos do zarośli (Dz. Urz. UE L 18 z 21.01.2012, s. 5-6).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 35, poz. 215, z 2008 r. Nr 157, poz. 976, z 2009 r. Nr 18, poz. 97 i Nr 20, poz. 106 oraz z 2011 r. Nr 63, poz. 322 i Nr 102, poz. 586.

Sprawdzono pod względem
prawnym i redakcyjnym:

Prezes Rządowego Centrum Legislacji
Maciej Berek

Dyrektor Departamentu Rady Ministrów
Hanka Babińska
01/07/EP

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia środków przewidzianych przepisami o ogólnym bezpieczeństwie produktów w odniesieniu do noży bijakowych do ręcznych przenośnych kos do zarośli stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275, z późn. zm. – dalej: ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów). Niniejsze rozporządzenie transponuje decyzję Komisji Europejskiej 2012/32/UE z dnia 19 stycznia 2012 r. zobowiązującą państwa członkowskie do zakazania wprowadzania do obrotu noży bijakowych do ręcznych przenośnych kos do zarośli (Dz. Urz. UE L 18 z 21.01.2012, s. 5-6).

We wrześniu 2008 r. władze szwedzkie poinformowały władze państw członkowskich i Komisję Europejską, że producenci inni niż pierwotni producenci kos do zarośli wprowadzili do obrotu szereg noży bijakowych przeznaczonych do kos do zarośli składających się z co najmniej dwóch metalowych części, takich jak łańcuchy, noże lub szczotki, połączonych z głowicą obrotową. Władze szwedzkie uznały tego typu noże bijakowe za niebezpieczne.

W maju 2010 r. władze Wielkiej Brytanii poinformowały władze innych państw członkowskich i Komisję Europejską o śmiertelnym wypadku spowodowanym nożem bijakowym do kos do zarośli składającym się z dwóch łańcuchów połączonych z metalowym dyskiem. Podczas pracy kosa do zarośli wyposażona w taki nóż wyrzuciła z dużą siłą jedno z ogniw łańcucha, śmiertelnie raniąc przypadkową osobę. Wielka Brytania podjęła kroki celem zapewnienia wycofania ww. noży z obrotu i z użytkowania. Na spotkaniu Komitetu ds. Maszyn (ang. Machinery Committee), które odbyło się dnia 2 czerwca 2010 r., Wielka Brytania zwróciła się do Komisji z prośbą o zbadanie potrzeby przyjęcia środka zobowiązującego państwa członkowskie do zakazania wprowadzania do obrotu noży o podobnych właściwościach technicznych.

Noże bijakowe do kos do zarośli wprowadzone do obrotu oddzielnie z przeznaczeniem do zamontowania w kosie do zarośli przez użytkownika, nieobjęte oceną ryzyka, deklaracją zgodności WE bądź instrukcjami producenta kosa do zarośli, stanowią wyposażenie wymienne zgodnie z art. 2 lit. b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady

z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie maszyn, zmieniająca dyrektywę 95/16/WE, (Dz. Urz. UE L 157 z 9.6.2006 r., str.24-86, dalej: dyrektywa 2006/42/WE).

W sekcji 1.3.2 załącznika I do dyrektywy 2006/42/WE, w której mowa o ryzyku uszkodzenia podczas pracy, ustanowiono wymóg, by różne części maszyny i elementy je łączące były zdolne do wytrzymania obciążeń, którym podlegają podczas eksploatacji. W przypadku gdy mimo podjętych środków ostrożności ryzyko pęknięcia lub rozerwania nadal występuje, odpowiednie części muszą być zamontowane, umiejscowione lub zabezpieczone tak, aby w takim przypadku ich odłamki pozostawały wewnątrz osłony, zapobiegając sytuacji zagrożenia. W sekcji 1.3.3 załącznika I do dyrektywy 2006/42/WE, w której mowa o ryzyku powodowanym przez przedmioty spadające lub wyrzucane, ustanowiono wymóg podjęcia środków ostrożności mających na celu zapobieżenie ryzyku powodowanemu przez przedmioty spadające lub wyrzucane.

Norma zharmonizowana dla ręcznych przenośnych kos spalinyowych do zarośli, EN ISO 11806:2008 *Maszyny rolnicze i leśne -- Kosy spalinyowe do zarośli i trawy -- Wymagania dotyczące bezpieczeństwa*, zawiera specyfikacje techniczne oraz testy mające na celu zapewnienie odpowiedniej wytrzymałości noży oraz zmniejszenie ryzyka spowodowanego przez przedmioty wyrzucane. Norma nie przewiduje noży składających się z więcej niż jednego elementu metalowego. Mimo że stosowanie normy zharmonizowanej jest dobrowolne, to zgodnie z zasadami ogólnymi przedstawionymi we wstępie do załącznika I do dyrektywy 2006/42/WE norma taka stanowi wskazówkę co do aktualnego stanu wiedzy technicznej, jaki należy uwzględnić, stosując zasadnicze wymagania dyrektywy 2006/42/WE w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa.

Użycie noży bijakowych z połączonymi częściami metalowymi wiąże się ze znacznie większym ryzykiem uszkodzenia podczas pracy i wyrzucenia przedmiotów niż w przypadku noży wykonanych z jednego kawałka metalu. Wchodząc w kontakt z kamieniami, skałami bądź innymi przeszkodami, części metalowe noży bijakowych i ich połączenia wystawiane są na powtarzające się silne naprężenia mechaniczne, wskutek czego mogą ulec uszkodzeniu i zostać wyrzucone z dużą prędkością. Mogą one również wyrzucać kamienie z większą energią niż noże wykonane z jednego kawałka metalu. Osłony zamontowane w ręcznych przenośnych kosach do zarośli nie są w stanie zapewnić odpowiedniej ochrony przed większym ryzykiem powodowanym przez noże bijakowe

z połączonymi częściami metalowymi. W związku z tym, uwzględniając aktualny stan wiedzy technicznej, nie można uznać noży bijakowych do ręcznych przenośnych kos do zarośli za zgodne z wymogami zawartymi w sekcjach 1.3.2 i 1.3.3 załącznika I do dyrektywy 2006/42/WE. Niezgodność ta sprawia, że istnieje znaczące ryzyko odniesienia przez użytkowników lub inne osoby narażone, poważnych lub śmiertelnych obrażeń.

W dniu 22 października 2010 r. Komisja Europejska skonsultowała się z Europejską Federacją Producentów Maszyn Ogrodniczych w sprawie projektu środka dotyczącego niebezpiecznych noży do kos do zarośli. W odpowiedzi z dnia 4 listopada 2010 r. Federacja wyraziła poparcie dla projektu środka.

Możliwość podjęcia przez KE takich środków wynika z art. 9 ust. 1 dyrektywy 2006/42/WE, wdrożonego do polskiego prawa rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 21 października 2008 r. *w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn* (Dz. U. Nr 199, poz. 1228 z późn. zm.).

Podstawą prawną wydania ww. rozporządzenia Ministra Gospodarki jest art. 9 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. *o systemie oceny zgodności* (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 138, poz. 935, z późn. zm. – dalej: ustawa o systemie oceny zgodności). Jednak należy wskazać, że ustawa o systemie oceny zgodności tworzy odrębny system kontroli wyrobów oparty na znakowaniu znakiem CE niż ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów, która takiego znakowania nie przewiduje. W opinii UOKiK, poprawne wypełnienie delegacji unijnego prawodawcy wymaga nowelizacji ustawy o systemie oceny zgodności. Szczególnie, że z wystąpienia Rządowego Centrum Legislacji (pismo z 6 lutego 2012 roku, sygnatura: RCL.DPG.5602-11/12) wynika, iż podziela ono wątpliwości UOKiK odnośnie wdrażania decyzji Komisji Europejskiej 2012/32/UE na podstawie art. 28 ust. 2 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów.

Warto podkreślić, że wdrożenie decyzji Komisji Europejskiej 2012/32/UE na podstawie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów oznacza, iż przedsiębiorcy wprowadzający takie wyroby na rynek poniosą inne konsekwencje prawne niż standardowo przewidziane w ustawie o systemie oceny zgodności. Zostaną bowiem na nich nałożone inne sankcje, niż te, którym podlegają przedsiębiorcy wprowadzający do obrotu niezgodne z wymogami maszyny. W przypadku stwierdzenia, że produkt niebezpieczny został wprowadzony na rynek Prezes UOKiK nakazuje natychmiastowe jego wycofanie z rynku.

Za wprowadzenie na rynek produktu niespełniającego wymagań bezpieczeństwa Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną do wysokości 100 000 złotych, podczas gdy ustawa o systemie oceny zgodności przewiduje za naruszenie jej przepisów odpowiedzialność karną. Ponadto należy podkreślić, że niektóre organy wyspecjalizowane, np. Państwowa Inspekcja Pracy, mające kompetencje do kontroli wyrobów w danym obszarze na podstawie ustawy o systemie oceny zgodności, nie mają podstaw prawnych do prowadzenia takich kontroli w oparciu o przepisy wdrożone na podstawie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów. Z ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów wynika, że uprawnienia kontrolne w tym zakresie ma jedynie Inspekcja Handlowa, co może ograniczyć podmiotowy i przedmiotowy zakres kontroli. Zatem należy przyjąć, że zastosowane rozwiązanie prawne jest doraźne i nie powinno być powielane w przyszłości.

Ostatecznie w wyniku konsultacji międzyresortowych (Rządowe Centrum Legislacji, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Spraw Zagranicznych) przyjęto rozwiązanie wskazane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych (pismo z 12 marca 2012 roku, sygnatura: DPUE-92-1-12/bc/1), to jest: wydanie aktu prawnego na podstawie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów. Szczególny wpływ na wybór rozwiązania miał okres przewidziany na wdrożenie środków wymaganych w decyzji Komisji Europejskiej 2012/32/UE, który winien być jak najkrótszy celem uniknięcia dalszych wypadków związanych z użytkowaniem noży bijakowych z połączonymi częściami metalowymi, tj. nie później niż do 30 kwietnia 2012 roku.

Wejście w życie rozporządzenia skutkować będzie koniecznością odpowiedniego przeszkolenia funkcjonariuszy Służby Celnej oraz inspektorów Inspekcji Handlowej, odpowiedzialnych za egzekwowanie wprowadzanego zakazu.

Jednocześnie, podczas uzgadniania projektu aktu, w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) żaden podmiot nie dokonał zgłoszenia uwag.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowane rozporządzenie

Rozporządzenie oddziałuje na importerów i producentów, a także dystrybutorów produktów, jak również konsumentów. Celem rozporządzenia jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony bezpieczeństwa i zdrowia użytkowników kos do zarośli przez wyeliminowanie z rynku niebezpiecznych produktów. Rozporządzenie wprost zakazuje producentom, importerom i dystrybutorom wprowadzania na rynek przedmiotowych produktów.

Przeprowadzone rozeznanie wskazuje, że noże bijakowe do ręcznych przenośnych kos do zarośli składające się z co najmniej dwóch metalowych części nie są powszechnym produktem na rynku części do maszyn rolniczych. Według uzyskanych informacji pojawiające się w sprzedaży noże często pochodzą z prowadzonej na małą skalę produkcji i są dystrybuowane raczej lokalnie .

Ustalenie, ile podmiotów w Polsce zajmuje się obrotem wyrobami objętymi zakazem jest trudne z uwagi na niewielką podaż przedmiotowych produktów oraz różnorodne zastosowanie noży bijakowych (nie tylko do ręcznych przenośnych kos do zarośli).

Na dzień 31 grudnia 2011 r. Główny Urząd Statystyczny zarejestrował 778 podmiotów z działalnością przeważającą PKD2007 – 2830Z „Produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa”, czyli podmiotów, w zakresie działalności których mieści się obrót wyrobami podlegającymi zakazowi.

Zgodnie z danymi Departamentu Polityki Celnej Ministerstwa Finansów, importu towarów o kodzie celnym 82 08 40 00 (noże i ostrza tnące, do maszyn lub do urządzeń mechanicznych stosowanych w rolnictwie, ogrodnictwie lub leśnictwie) w roku 2011 dokonało 60 podmiotów, natomiast do 18 czerwca 2012 r. było ich 38. Natomiast z danych przekazanych przez Główny Urząd Statystyczny wynika, że w 2011 roku zarejestrowano 139 podmiotów dokonujących przywozu na teren RP o ww. kodzie celnym. Liczba ta obejmuje zarówno podmioty dokonujące importu z krajów trzecich, jak też nabycia wewnątrzspółnotowego.

Przyjąć jednak należy, że liczba przedsiębiorców faktycznie posiadających w swojej ofercie noże bijakowe do kos jest znacząco niższa (według szacunków UOKiK jest to

kilkadziesiąt podmiotów). Dostępne źródła informacji zawierają dane dotyczące podmiotów, w zakresie działalności których mieści się obrót częściami do maszyn rolniczych, leśnych itp. Firmy te mogą oferować, między innymi, noże bijakowe do ręcznych przenośnych kos do zarośli, jednak weryfikacja, które faktycznie mają je w swojej ofercie jest w praktyce niemożliwa. Biorąc pod uwagę dane szacunkowe należy zatem uznać, że skala wpływu rozporządzenia na rynek jest nieznaczna i nie powinna mieć dla niego negatywnych konsekwencji.

Rozporządzenie będzie oddziaływać także na organy administracji publicznej, które będą prowadziły działania kontrolne, tj. Służbę Celną, Inspekcję Handlową oraz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który będzie prowadził postępowania administracyjne.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został skierowany do konsultacji społecznych z następującymi podmiotami:

- 1) Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”;
- 2) Krajowa Izba Gospodarcza;
- 3) Business Centre Club;
- 4) Stowarzyszenie Konsumentów Polskich,
- 5) Federacja Konsumentów.

Z chwilą przekazania do uzgodnień międzyresortowych projekt został umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej UOKiK oraz Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.). W trakcie konsultacji partnerzy społeczni nie zgłosili uwag.

3. Wpływ projektowanego rozporządzenia na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wykonanie decyzji Komisji Europejskiej wiąże się z koniecznością zapewnienia środków na szkolenie inspektorów Inspekcji Handlowej oraz funkcjonariuszy Służby Celnej, którzy będą prowadzić kontrolę przedmiotowych wyrobów.

4. Wpływ projektowanego rozporządzenia na rynek pracy

Brak wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ projektowanego rozporządzenia na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Brak wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw z uwagi na niewielką liczbę podmiotów zajmujących się obrotem przedmiotowymi wyrobami.

6. Wpływ projektowanego rozporządzenia na sytuację i rozwój regionów

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny z uwagi na niewielką liczbę podmiotów zajmujących się obrotem przedmiotowymi wyrobami.

7. Wpływ projektowanego rozporządzenia na stan środowiska

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na stan środowiska.

8. Wskazanie źródeł finansowania

Wejście w życie przedmiotowego rozporządzenia nie wymaga dodatkowych środków finansowania. Szkolenie inspektorów Inspekcji Handlowej zostanie przeprowadzone w ramach rocznego budżetu szkoleniowego przyznanego UOKiK. W szkoleniu tym mogą wziąć również udział przedstawiciele Służby Celnej.